КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ

КИЇВСЬКА ОБЛАСНА РАДА

КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ОХОРОНИ І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (КИЇВОБЛЦЕНТР ОНДПКС)

01032, м. Київ, вул. Симона Петлюри, 16 тел.:+38 044 288-34-02

ОБЛІКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ НА ОБЄКТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

САДИБНИЙ БУДИНОК РОДИНИ СТРАШИНСЬКИХ В С. ТХОРІВКА СВИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Київ 2024

ЗМІСТ

1. Облікова картка 3

2. Графічні матеріали 10

3. Диплом кандидата наук, Атестат старшого наукового співробітника 12

4. Коротка історична довідка 13

5. Ілюстрації 16

6. Диплом кандидата наук, Атестат старшого наукового співробітника 18

7. Фотофіксація 19

ОБЛІКОВА КАРТКА

І. Основні відомості

Найменування об'єкта __ Садибний будинок родини Страшинських_____

Дата утворення об'єкта ___1840-і рр._____

Рішення про внесення до переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини *наказ управління культури КОДА № 73/01 від 07.10.2010*_____

Місцезнаходження:

КАТОТТГ:_____ UA32020150380093878_____КОАТУУ:_____ 3224087501_____

область _Київська_____

район ___Білоцерківський _____

територіальна громада_____ Сквирська_____

населений пункт (тип та назва) _____с. Тхорівка _____

район населеного пункту (за наявності) _____

адреса (тип та назва вулиці, номер будинку) _ _____

GPS координати _49.686685306679856, 29.761182466837433 _____

Орієнтовна територія об'єкта: площа, опис меж Палац розташований на в'їзді до села з боку м. Сквири. Домінуюче в ландшафті розташування палацу підкреслено терасуванням схилу, що відкриває вид на ставок і розташований за ним пейзажний парк. Територія об'єкту займає площу 0,50 га., обмежена з півночі і сходу – житловою забудовою села, з півдня – залишки парку і лісовий масив, із заходу – залишки фруктового саду.

***** додаються графічні матеріали

Тип об'єкта (рекомендований)

+ споруда ☐ споруда (витвір), що є складовою частиною комплексу (ансамблю)	☐ комплекс (ансамбль) ☐ визначне місце

Вид об'єкта (рекомендований)

☐ археологічний	☐ містобудування
☐ історичний	☐ садово-паркове мистецтво
☐ монументальне мистецтво	☐ ландшафт
+ архітектура	☐ наука і техніка

Категорія (рекомендована)

☐ пам'ятка національного значення

+ пам'ятка місцевого значення

Форма власності

☐ приватна	☐ державна
+ комунальна	☐ не відомо

Власник ___ Комунальна власність села_____

Уповноважена(ний) власником особа(орган)

Користувач _ Комунальне некомерційне підприємство
(зазначаються повна назва юридичної особи та ідентифікаційний код або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, серія і номер паспорта, дата його видачі й ким виданий, дані про реєстрацію за місцем постійного мешкання).

II. Характеристика об'єкта

Опис території, на якій знаходиться об'єкт

☐ історичний центр міста	☐ паркова (зелена) зона
☐ міський ландшафт	☐ сільськогосподарські землі
+ сільський ландшафт	☐ заповідні території
☐ індустріальний ландшафт	☐ ліс
☐ природний ландшафт	☐ дно водних об'єктів

☐ інше _____

Роль об'єкта в навколишньому середовищі

☐ об'єкт домінує / є домінантою + об’єкт є акцентом в локальному просторі ☐ об’єкт є частиною регулярної забудови ☐ видимий при безпосередньому наближенні	☐ вгадується на поверхні землі (простежуються окремі елементи) ☐ об'єкт відмічений на місцевості (трасування тощо) ☐ сліди об'єкта на поверхні відсутні

☐ інше _____

Просторові характеристики об'єкта Довжина будівлі – 63,53 м., ширина – 32,3 м.

Культурна цінність об'єкта

☐ археологічна	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ історична	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ монументальне мистецтво	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
+ архітектура	☐ типовий ☐ значний	+ рідкісний ☐ унікальний
☐ містобудування	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ садово-паркове мистецтво	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ культурний ландшафт	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний
☐ наука і техніка	☐ типовий ☐ значний	☐ рідкісний ☐ унікальний

Оцінка автентичності та цінності об'єкта з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду Об’єкт, що розглядається, зберігся до нашого часу. Пам`ятка автентична. Об’єкт має цінність з архітектурного погляду. Відповідає критеріям об’єкта культурної спадщини, відповідно до п. 4 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення категорій пам’яток» від 22 травня 2019 р. № 452 і потребує занесення до Державного реєстру нерухомих пам’яток України за наступними ознаками:

- мав вплив на розвиток культури певного населеного пункту чи регіону;
- пов’язаний з історичними подіями, життям і діяльністю людей, які зробили значний внесок у розвиток культури населеного пункту та регіону.

Стислий опис характерних властивостей об'єкта, що становлять його історико-культурну цінність (рекомендований предмет охорони)

Архітектурна цінність об'єкту

Садибний будинок побудований у середині XIX ст. за проектом відомого польського архітектора Генріка Марконі. Архітектор розробив серію зразкових проектів садибних будинків, що була надрукована в «Политехническом Обзоре» в Кракові. Власником маєтку в Тхорівці на той час був Генріх Страшинський.

Дослідники вважали датою будівництва 1890-ті рр., але судячи з написів на цеглинах «1840», «1841», … «1845», будували палац у середині XIX ст. Садибний будинок входив до складу садибного комплексу, на території якого були розташовані склади, млин, вежа з годинником і залишки зруйнованої у 1986 р. церкви. Від вежі до ставка проходила алея, яка відокремлювала присадибний партер від фруктового саду. Сад було оточено глибоким ровом.

Будівля цегляна, п'ятичасна у плані, має коридорну систему планування і чітке функціональне рішення, що знайшло відображення у павільйонній композиції основних об'ємів будівлі. По осі симетрії розташований центральний двоповерховий об'єм, що має пів циркулярне завершення у плані з боку парку і головний вхід з боку двору. Центральний об'єм фланкують також двоповерхові корпуси, що поєднані з головним одноповерховими крилами.

Головний фасад, орієнтований в бік господарського двору, вирішено з мінімальним використанням засобів архітектурної пластики. Це декоративні пілястри по кутах і прямокутні сандрики над вікнами. Виключенням був балкон, оточений балюстрадою, що розташовувався на стовпах над головним входом до будівлі.

Парковий фасад палацу відрізняється насиченістю світлотіні зумовленою грою об'ємів ризалітів бічних корпусів і міжповерхових карнизів.

В 1990-х роках проектним інститутом НДІТІАМ було проведено обстеження пам'ятки, обміри для занесення її до переліку об'єктів культурної спадщини. Було розроблено охоронні зони пам'ятки. У зв'язку зі змінами в політичному житті України, документацію не було затверджено і пам'ятку не було занесено до переліку об'єктів культурної спадщини.

Зазначені об'ємно-просторові характеристики, архітектурно-пластичне та декоративне вирішення фасадів є характерними властивостями об'єкта, що становлять його історико-культурну цінність і можуть бути визначені його предметом охорони.

Об'єкт має бути збережений, як цікавий зразок сільської садиби поміщика середини XIX ст.

Додатково:

Перелік складових (для комплексу, ансамблю)

Функціональне використання

Історичні (первісні) функції	**Сучасна функція**	**Відповідність сучасної функції вимогам охорони**
☐ державно-адміністративні	Використовується частково в господарських цілях	☐ сприяє збереженню

установи ☐ науково-освітні установи ☐ культурні установи ☐ медичні установи ☐ фінансово-економічні установи + житлові ☐ промислові та виробничі ☐ інженерно-транспортні ☐ фортифікаційні та військово-інженерні ☐ культові ☐ монументи ☐ поховання та некрополі ☐ інше _____		+ завдає незначної шкоди ☐ завдає значної шкоди ☐ потребує беззастережної зміни користувача

Перелік негативних чинників (загроз), що позначаються на об'єкті

Багато років будівлю не використовували і вона занепадала. Протягом кількох років в приміщеннях будівлі знаходилися контора, дитячий садок, поштове відділення, клуб, частину приміщень використовували під житло. У 2002 р. будівлю передали на баланс сільській раді, як житловий будинок. Багато років будівлю не використовували і вона занепадала. Негативними чинниками є відсутність ремонтних робіт, недбале використання.

Рекомендований режим використання об'єкта культурної спадщини Режим використання об’єкта культурної спадщини встановлюється окремою «Науково-проектною документацією з визначення меж та режимів використання зон охорони пам’ятки» після надання йому статусу пам’ятки. До прийняття рішення про встановлення режиму використання пам’ятки її режим використання встановлюється відповідно до регламентованого в обліковій документації або в охоронному договорі. Необхідно провести обстеження елементів будівлі, розробити проект реставрації. І провести реставраційні роботи. Першим кроком – необхідно зробити тимчасове перекриття для запобігання подальшого руйнування конструкцій під впливом атмосферних опадів. Будівлю рекомендовано використовувати для господарських

потреб села. В разі виникнення потреби у зміні режиму використання, ці зміни необхідно погодити з органами охорони культурної спадщини

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

- ст. 22 - Пам'ятки, їхні частини, пов'язане з ними рухоме та нерухоме майно забороняється зносити, змінювати, замінювати, переміщувати (переносити) на інші місця;
- частини першої статті 24 - Власник або уповноважений ним орган, користувач зобов'язані утримувати пам'ятку в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення відповідно до цього Закону та охоронного договору;

- частини четвертої статті 24 – Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.
- частини п’ятої статті 24 - У разі виникнення загрози для збереженості пам'ятки її власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та орган місцевого самоврядування, на території якого розташована пам'ятка.
- частини першої статті 26 - Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток місцевого значення здійснюються за наявності письмового дозволу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до їхньої компетенції, на підставі погодженої з ними науково-проектної документації.
- частини першої статті 27 - У разі, коли пам'ятці загрожує небезпека пошкодження, руйнування чи знищення, власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані привести цю пам'ятку до належного стану (змінити вид або спосіб її використання, провести роботи з її консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування)

Джерела та література

.1. Похилевич Л.И. Сказания о населенных местностях Киевской губернии. – К., 1864.
– с. 192. // перевидання – Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2005.
2. Нельгівський Ю. Маловідомі парки Київщини. // Архітектура України. – К. 1991. – с. 40.
3. Тимофієнко В. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століття.

Біографічний довідник. – К.: НДІТІАМ, 1999.

4. Свод памятников истории и культуры народов СССР по Киевской области. – КиевВНИИТАГ. 1990. // Державна архітектурно-будівельна бібліотека ім. В.Г. Заболотного. – 72/ НТЗ-1748-250385, – 72/ НТЗ-1800-059532.

Підписи

Посада та назва організації	Прізвище, ініціали	Підпис
Завідувач відділу краєзнавства Київського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини	Олена БРЕЯК	
Кандидат архітектури, с.н.с.	Валерія ІЄВЛЕВА	
В.о. директора департаменту культури та туризму Київської обласної державної (військової) адміністрації	Дмитро ГОНЧАРЕНКО	

Дата складання 16.12.2024 р.

ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

ТХОРІВКА. ПАЛАЦ

СХЕМА

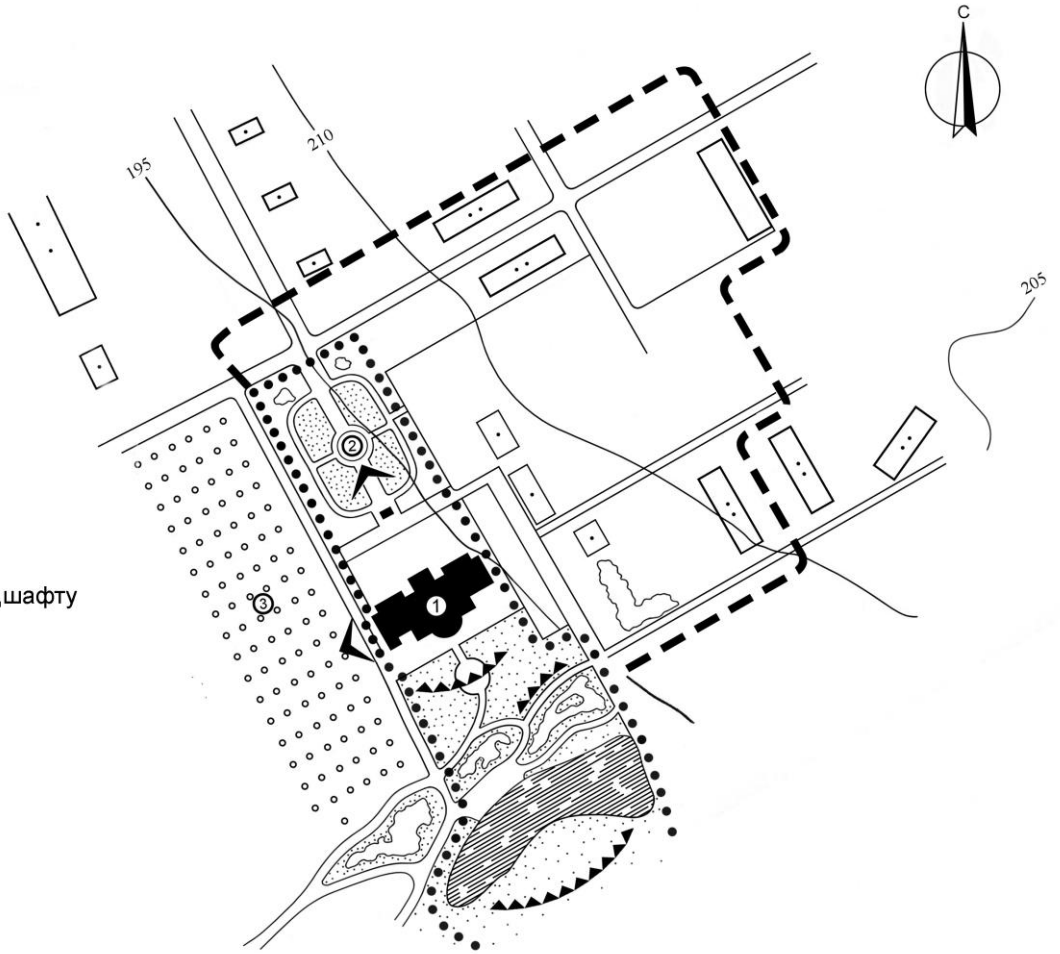
РОЗТАШУВАННЯ ПАЛАЦУ

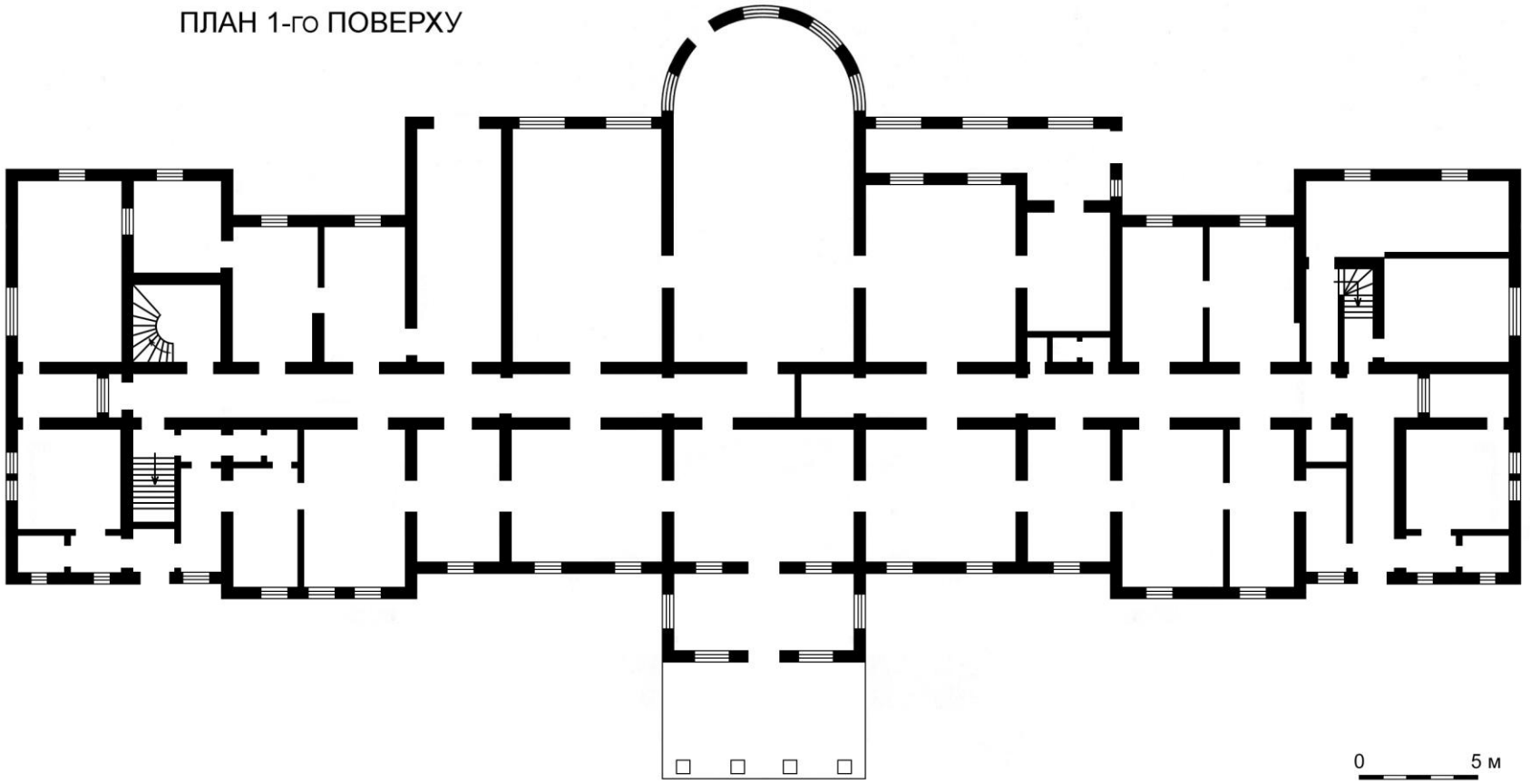
ЕКСПЛІКАЦІЯ

1. Палац
2. Партер
3. Фруктовий сад

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- охоронна зона
- зона охоронюваного ландшафту
- видовий фронт
- видова точка
- споруди
- став
- зелені масиви
- газони

Садибний будинок родини Страшинських. План першого поверху.

ДИПЛОМ
КАНДИДАТА НАУК

КН № 004352

Київ

Вища атестаційна комісія України

РІШЕННЯМ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
Київського державного технічного університету будівництва і архітектури

від 25 листопада 1993 р. протокол № 32

Ієвлевій Валерії Павлівні

присуджено науковий ступінь
КАНДИДАТА
архітектури

Голова спеціалізованої вченої ради

Учений секретар

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

АТЕСТАТ
СТАРШОГО НАУКОВОГО
СПІВРОБІТНИКА

АС №000984
видано
Ієвлевій
Валерії Павлівні

м. Київ

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

Рішенням Вищої атестаційної комісії України
від 8 грудня 1999 року (протокол №32-08/12)
на підставі рішення вченої ради
Державного науково-дослідного інституту теорії та історії
архітектури і містобудування Державного комітету
будівництва, архітектури та житлової політики України

Ієвлевій
Валерії Павлівні

присвоєно вчене звання
старшого наукового співробітника

зі спеціальності
містобудування та ландшафтна архітектура

м. Київ

Голова
Вищої атестаційної комісії України

Вчений секретар
Вищої атестаційної комісії України

АС №000984

Коротка історична довідка.
Щойно виявлений об'єкт культурної спадщини –
Садибний будинок родини Страшинських (мур), в с. Тхорівка Сквирської міської територіальної громади Білоцерківського району.
Наказ управління культури № 73/01 від 07.10.2010

В с. Тхорівка Сквирського району розташована щойно виявлена пам'ятка архітектури – садиба Страшинських XIX ст. Парк, пам'ятка садово-паркового мистецтва, і палац були побудовані у середині XIX ст. за проектом відомого польського архітектора Генріка Марконі[1]. Архітектор розробив серію зразкових проектів садибних будинків, що була надрукована в «Политехническом Обзоре» в Кракові. Власником маєтку в Тхорівці на той час був Генріх Страшинський.
Дослідники вважали датою будівництва 1890-ті рр., але судячи з клейм на цеглинах – «1840» - «1845», будували палац у середині XIX ст.

Садибний будинок входив до складу садибного комплексу, на території якого були розташовані склади, млин, вежа з годинником і залишки зруйнованої у 1986 р. церкви. Розташований палац на в'їзді до села з боку Сквири. Домінуюче в ландшафті розташування палацу підкреслено терасуванням схилу, що відкриває вид на ставок і розташований за ним пейзажний парк. Палац розташовано на підвищенні, і це викликало необхідність трасування схилу, оточеного зеленими кулісами. Це відкрило вигляд на ставок і пейзажний парк за ставком. На 1991 рік була добре збережена присадибна ділянка парку. До головного фасаду палацу примикав партер, оточений рядами липи американської і ялинами по кутах. Від вежі до ставка проходила алея, яка відокремлювала присадибний партер від фруктового саду. Сад було оточено глибоким ровом.

Паркові композиції в основному втрачені, хоча залишилися насадження часів створення парку і окремі екземпляри екзотів. Основні породи дерев в парку це ясен звичайний, клен гостролистий, клен польовий, липа, дуб, сосна звичайна. Зустрічаються також окремі екземпляри 150-річного гірського горіха.

Довжина будівлі – 63,53 м., ширина – 32,3 м.

Будівля палацу цегляна, п'ятичасна у плані, має коридорну систему планування і чітке функціональне рішення, що знайшло відображення у павільйонній композиції основних об'ємів будівлі. По осі симетрії розташований центральний двоповерховий об'єм, що має пів циркулярне завершення у плані з боку парку і головний вхід з боку двору.

[1] Марконі Енріко(Хенрік) (07.01.1792 – 21.02.1863) –архітектор. Родом із Італії, в 1822 році переїхав до Польщі. Член художніх академій Болоньї, Флоренції, Петербурзької Академії мистецтв. За його проектами збудовано багато садибних комплексів і палаців в Україні (Володимир Тимофієнко. Зодчі України кінця XVIII - початку XX століть. Біографічний довідник)

Центральний об’єм фланкують також двоповерхові корпуси, що поєднані з головним одноповерховими крилами.

Головний фасад, орієнтований в бік господарського двору, вирішено з мінімальним використанням засобів архітектурної пластики. Це декоративні пілястри по кутах і прямокутні сандрики над вікнами. Виключенням був балкон, оточений балюстрадою, що розташовувався на стовпах над головним входом до будівлі.

Парковий фасад палацу відрізняється насиченістю світлотіні зумовленою грою об’ємів ризалітів бічних корпусів і міжповерхових карнизів.

В 1990-х роках проектним інститутом НДІТІАМ було проведено обстеження пам’ятки, обміри для занесення її до переліку об’єктів культурної спадщини. Було розроблено охоронні зони пам’ятки. У зв’язку зі змінами в політичному житті України, документацію не було затверджено і пам’ятку не було занесено до переліку об’єктів культурної спадщини.

За радянських часів палац використовувався для різноманітних потреб села. За інформацією сільської ради від 2006 р. будівля розміщувалась на земельній ділянці площею 0,50 га. Протягом останніх років в приміщеннях будівлі знаходилися контора ВАТ «Тхорівський», дитячий садок, поштове відділення, клуб ВАТ «Тхорівський», частину приміщень використовували під житло. У 2002 році ВАТ «Тхорівський» передав садибний будинок на баланс сільській раді, як житловий будинок.

Сільська рада у 2006 році передала споруду в оренду. При обстеженні садиби співробітниками Київського обласного центру було зафіксоване наступне. В будівлі була повністю відсутня покрівля, віконні та дверні заповнення відсутні, внутрішні стіни і міжповерхові перекриття в багатьох місцях пошкоджені чи повністю зруйновані.

Наказом управління культури № 74/01 від 07.10.2010 року садибу «Страшинського» – палац і парк було включено до переліку щойно виявлених об’єктів культурної спадщини для подальшого занесення до Державного реєстру об’єктів культурної спадщини України.

Оглядом 2013 року було зафіксовано, що палац, переданий в оренду підприємцю, частково відремонтовано. На той час була відтворена покрівля споруди. Навколо пам’ятки підприємець встановив паркан. На південь від палацу розташований ставок і залишки паркових насаджень з лісом.

В селі, неподалік від сільської ради розташовані приміщення школи, що їх побудували у 1912 році, як земське училище. Будівлі земського училища потребують обстеження і включення до переліку щойно виявлених об’єктів культурної спадщини як зразок земського будівництва початку ХХ ст.

Джерела та література

1. Похилевич Л.И. Сказания о населенных местностях Киевской губернии. – К., 1864.
– с. 192. // перевидання – Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2005.
2 Нельгівський Ю. Маловідомі парки Київщини. // Архітектура України. – К. 1991. – с. 40.
3. Тимофієнко В. Зодчі України кінця XVIII – початку XX століття. Біографічний довідник. – К.: НДІТІАМ, 1999.
4. Свод памятников истории и культуры народов СССР по Киевской области. – КиевВНИИТАГ. 1990. // Державна архітектурно-будівельна бібліотека ім. В.Г. Заболотного. – 72/ НТЗ-1748-250385, – 72/ НТЗ-1800-059532.

Підписи

Посада та назва організації	Прізвище, ініціали	Підпис
Завідувач відділу краєзнавства Київського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини	Бреяк О.В	
Кандидат архітектури, с.н.с	Ієвлева В.П.	

15

Садибний будинок родини Страшинських. Фото 1990-х років.

Садибний будинок родини Страшинських. Фото 1990-х років.

ДИПЛОМ
КАНДИДАТА НАУК

КН № 004352

Київ

Вища атестаційна комісія України

РІШЕННЯМ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
Київського державного технічного університету будівництва і архітектури

від 25 листопада 1999р. протокол № 32

Ієвлевій Валерії Павлівні

присуджено науковий ступінь
КАНДИДАТА
архітектури

Голова спеціалізованої вченої ради

Учений секретар

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

АТЕСТАТ
СТАРШОГО НАУКОВОГО
СПІВРОБІТНИКА

АС №000984
видано
Ієвлевій
Валерії Павлівні

м. Київ

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

Рішенням Вищої атестаційної комісії України
від 8 грудня 1999 року (протокол №32-08/12)
на підставі рішення вченої ради
Державного науково-дослідного інституту теорії та історії
архітектури і містобудування Державного комітету
будівництва, архітектури та житлової політики України

Ієвлевій
Валерії Павлівні
присвоєно вчене звання
старшого наукового співробітника
зі спеціальності
містобудування та ландшафтна архітектура

Голова
Вищої атестаційної комісії України

Вчений секретар
Вищої атестаційної комісії України

АС №000984

Матеріали фотофіксації

Фото 1. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент дворового фасаду.

Фото 2. Садибний будинок родини Страшинських. Вигляд з південного заходу.

Фото 3. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент паркового фасаду.

Фото 4. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент паркового фасаду.

Фото 5. Садибний будинок родини Страшинських. Вигляд з північного сходу.

Фото 6. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент фасаду.

Фото 7. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент коридору. Фото 20.06.2007 р.

Фото 8. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент інтер’єру. Фото 20.06.2007 .

Фото 9. Садибний будинок родини Страшинських. Фрагмент стіни будівлі. Фото 20.06.2007 р.

Фото 10. Садибний будинок родини Страшинських. Берег ставка.